

Науково-художній часопис

КОГОРВИЩА

2011 рік, листопад, число 10 (72)

І знову — Бажанівська осінь...

Для Уманського педуніверситету, а саме для кафедри української літератури й українознавства, вже стало традицією, що осінь — це ще й пора вшанування нашого земляка й видатного поета Миколи Бажана. І теперішня Бажанівська осінь — особлива. Адже мали щасливу нагоду вітати в своїх стінах чудових письменників: **Валентину Коваленко, Миколу Шамрая, Анатолія Горбівненка й Івана Дубиніна**. Приїхали письменники з Черкас (здавалось би, міста, не пов'язаного з Бажаном), але, якщо придивитись уважніше, можна углядіти дуже і дуже багато точок перетину в їхній творчості. Так, **Валентина Коваленко**, крім того, що, як і Бажан, має величні, зболені й прекрасні зразки громадянської лірики, znana ще й як еротична поетеса (її збірка «Перелесниця» безперервно «ходить по руках» учасників нашого літоб'єднання), а всім відомо, що Бажан у юності показував задатки неабиякого еротичного поета!.. На нинішньому заході присутні мали щасливу нагоду почути її мелодійне читання любовних поезій.

Той-таки Микола Бажан, поки ще не став «правильним» і «бронзовим» класиком-академіком, добряче «похуліванив» у поезії, експериментуючи і з формою, і зі змістом. Такими «поетичними хуліганам» цілком показали себе на зустрічі **Анатолій Горбівненко** та **Іван Дубинін**. Обидва — пародисти з

незвичайним почуттям гумору, вони неабияк розважили й дали аудиторії шалений заряд веселої енергії.

Зворушливо-тихий **Микола Шамрай**, якому, очевидно, якнайбільше підходять щемкі і Бажанові рядки, як-от: «Я на долонях тиші розтаю, — / Кристалик, зведений блаженними руками», або «На луг лягло благословіння снігу», — порадував глядачів яскравою громадянською лірикою.

А ще гарно вписались у дійство поезія Миколи Бажана «27січня» (виконувала наша студентка **Вікторія Михайлок**, керівник — Інна Михайлівна Снігур) та — вірш першокурсниці, учасниці літоб'єднання **Марини Поліщук**, яка запропонувала власну римовану інтерпретацію Бажанової любові до першої дружини...

Всі присутні були вдоволені й зворушені. Мабуть, справдилось оте, за Бажаном: «Слово, протни мовчання!», і «пристрасть» — таки ж «зринула над покурою!..».

Літоб'єднання імені Миколи Бажана

Творчість гостей «Бажанівської осені»

Не приручай.
Хай буду, як була.
Вогонь-бо неприручений — жаскіший.
Підступна я
і дика, наче тиша.
Бойшся? Не спалю тебе дотла.
Ти будеш
мною просто жеворить
в жданні нового спалаху спокуси.
Чому, спитай,
до жайворів горнуся?
Бо ти пізнати безсилий жайворів.
А я підступна,
дивна, дика, — інша.
Вогонь-бо не приручений — жаскіший.

Твій проріст — в крону кіс моїх і рук.
Мовчи... промовч слова,
допоки злюбу:
небесні
грона у
вуста
беру...
Щемить твій схлип, неначе гук... ще мить

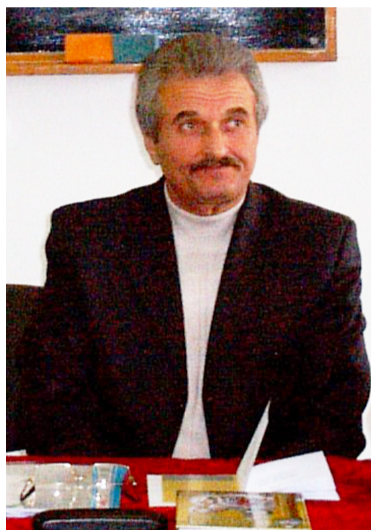
й дослухую себе вже
в тому згуці, —
перестигають
грона,
наче
ми,
І в розсип...
між мартинцевих отав.
Промовч мене... ні
порухом не руши...
В порожнє небо
схлипнув
легко
п
т
ах...

Цей
дикий сад
І ми — ще дикіші.
Тебе ожина біло
о
д
ц
в
у і р
м т а
і а г
й а
ч
де криком гасне птах
від стиглості суничної пратиші.
Ще плоти жебонять, ачи рої,
Легеровка ж оте л ю б а в о клеча.
Й так прихисно в ожинно-білій
в-течі —
с- тікаємо
в зомлілі пірії.

Цей дикий сад.

Валентина КОВАЛЕНКО

Анатолій ГОРБІВНЕНКО

ПОТУГИ БАЙКАРЯ

Доп'ю вино і байку напишу:
Про келиха і балухату пляшку,
Що нібито вони зчиняють шум,
І примирити їх занадто важко,
Що хтось когось побити захотів,
Бо хтось із них сухий, мов лист осінній...
Писав, по щось ходив, творив, потів...
Прокинувся
із пляшкою у сні.

Стрічати глупу ніч — воно не всім однаково:
Кому хропіти сном у цегляну стіну,
Кому творити річ, у цій епосі знакову,
Ну а кому з вином глумитися до сну.

Це хто на кого вчивсь.
А так ми всі звичайні:
Як небо, як трава, як попіл од книжок.
Хто стежку толочив на сповідь до Почайни,
Той відає ціну неправедних стежок.

А хто ж ото попер, не знаючи провини? —
Здіймається увись!
Непевна крутизна!..
І раптом чути: гуп — з Говерли в полонину:
О! Це ви, Іване Івановичу!?
Вибачте, не впізнав.

На поминках по українському мистецтву
Першими понапиваються поети,
Другими — художники...
Музики й співаки поприходять уже п'яні,
Як на весіллі,
Так і не второпавши, що сталося.

Чого жадає влада невгомна?
Чого іще від люду хоче? — Хто? зна!
Трясе, немов останнього вагона,
А вимагає, як од паровоза.

Літературні пародії

Іван ДУБІНІН

ЖАДАНІ РУКИ

Хочу тебе хотіти
бачити щохвилино.
Хочу тебе любити
віддано і нестримно...

Руки твої чоловічі —
спокуса моя і спасіння...
Господи, не відбирай хоч
єдине оте хотіння.

Марія Людкевич,
книга інтимної лірики "Коротке літо в раю",
Львів, "Каменярь", 1995 р.

Хочу тебе хотіти,
хочу твого кохання.
Хочу тебе убити
за отаке знущання.
Прагне гаряче тіло
доторків рук твоєї зливу.
Так мені закортіло!
Де ж ти, мій друже зрадливий?
Лізуть думки погані.
Десь по світах ти блукаєш.
Руки такі жадані
чом на чужих розпускаєш?
Чи то мене замало?

Чи отаке вередливе?
Я б тобі поодбивала
руки занадто блудливі.
Боже, чи буде терпіння
нашому щастю порука?
Господи! Дав хотіння,
дай же до нього і руки!

КУДИ ТРЕБА КЛАСТИ РУКУ

Твоя рука лежить
не на плечі.
Твоя рука лежить
не на щоці.
А лежить там,
Де й слід лежати
Чоловічій
люблячій
руці.
Людмила Солончук,

«Холодний Яр»,
№9, 1999 р.

Твою любов вже видно
по руці:
Твоя рука лежить
то на плечі,
А то блукає вільно
по щоці.
Ну нащо ці знущальні
манівці?!
Душа моя палає
і тремтить.
А ти чомусь відтягуєш
цю мить.
Хіба не чуєш, як тебе
гука
Те місце, де повинна
бути рука?
Я струснула руку
геть з плечей:
Або клади, або іди
з очей.
А ти чогось злякався
на біду.
То, може, я
дай руку
покладу?

Розхристаний пастух
вузлуватим батіжком
завертає дурних телят,
що пруться у чужі ворота.
Важко дихає вірш.

Мене уже нема відколи.
То тільки тінь моя, як віть.
Моє життя перемололи
Крутими жорнами століть.

І відбуло. І відболіло.
І в тайни згасло на краю...
А світ стоїть — мірошник білий —
І тінь виловлює мою.

Кому весна з грачиного крила
Бруньки бунтує, в пазуху сповіті.
Кому дорогу осінь перейшла
Із золотими відрами блакиті.

Кому ще літо очі перейма,
Мов яблуко, що вигойдало гілля.
Кому вже вік дописує зима
Воронами хрестовими на білім.

А від пори і до пори лиш крок —
Вина ковток у сповіді отерплій.
І ходить поміж ними, як пророк.
Невидимий для ока виночерпій.

Я хочу, аби стежка до друга
тільки буйним сонцем заростала.
Я хочу, аби дорога до матері
тільки любов'ю вимірювалась.

Чи не хлоп'я дивакувате,
Що бачить. Господи, прости.
Як білий світ лягає спати
У краплю сивої роси.

Як Бог з мальованої торби
Насіння сіє золоте,
І як гора все морщить лоба,
Бо дума думою росте.

Й саме, обкутане журбою.
Застигне явором дзвінком
Понад рікою голубою.
Що перехлюпує віки.

Чи не хлоп'я дивакувате,
Коли, як віру, сповіда:
Його родила... ні, не мати,
А пісня вічно молода.

Микола ШАМРАЙ

ПАМ'ЯТЬ ІЗ ЗАМУЛЕНОЇ КРИНИЦІ

Минають роки. А згадка про часи репресій не зникає з пам'яті нащадків. Вона ввійшла у вічність. Жоден нарід у світі не пережив того, що ми, українці, пережили в 20-му сторіччі! Штучний голодомор 1933-го, масове винищення українського селянства, жорстокі репресії 30-их років. Тільки за цей час розстріляно і закатовано в концтаборах понад 300 письменників. Більшовицька імперія чинила найтяжчі злочини проти України. Винищували найкращих. Багато з них залишились невідомими. Василь Стус, Микола Хвильовий, Микола Зеров, Микола Куліш, Лесь Курбас... Які різні імена. Вони жили в різні часи, а доля одна. Їхня доля — це доля нашої України, нашої культури й літератури. У списку безневинних жертв зустрічаємо й Миколу Зерова — українського поета, критика, літературознавця, перекладача, історика української літератури. Трагічне життя Миколи Зерова залишилось білою плямою в історії України. Але «білі плями» не загублені. Їхні імена не забуті. Мабуть, найстрашніше — коли забувають. Та найсвятіше — коли пам'ятають. У квітні студенти філологічного факультету провели вечір, присвячений пам'яті Миколи Зерова. Було багато присутніх. Ми всі перегорнули ще одну сторінку історії. Микола Костьович Зеров народився 26-го квітня 1890 року на Полтавщині, в сім'ї учителя Костя Зерова, сини якого стали видатними людьми України: Микола Зеров — поет і перекладач, історик літератури, літературний критик і полеміст, талановитий професор Київського університету; Дмитро Зеров (1895-1971) — видатний український вчений-ботанік, академік; відомий гідробіолог Кость Костьович Зеров та Михайло Зеров (Михайло Орест) — поет і перекладач. Микола Зеров навчався в Охтирській гімназії (1900 — 1903) та в Київській гімназії (1903 — 1908). Закінчив історико-філологічний факультет Київського університету (1914). Дипломна робота про літопис Г. Граб'янки не втратила наукової цінності і сьогодні. До 1917 р. вчителював у Злотопільській та 2-й Київській гімназіях. У цей час починає виступати з

публікаціями (1911—1912) в ж. «Світло», з 1913 р. — співробітник газети «Рада». З поезіями виступив 1918 р., друкує рецензії, стає редактором бібліографічного журналу «Книгар» (1919—1920), навколо якого групувалися вчені, що їх називали «неокласиками». У 1920 р. М. Зеров залишає Київ і поселяється в Барішівці, де разом із Освальдом Бурггардтом і Віктором Петровим учителем в соціально-економічній школі. З 1 жовтня 1923 р. розпочинає про-фесорсько-викладацьку роботу в Київському університеті, стає співробітником Академії наук, редактором багатьох літературних видань. Працював професором у кількох закладах, писав вірші, написав понад 60 сонетів, цікавився античною літературою, перекладав твори античних поетів Вергілія, Овідія, Горація, підготував велику кількість лекцій з історії української літератури для вищих навчальних закладів.

За життя М. Зеров опублікував книги: «Антологія» (Римської поезії, 1920), збірку оригінальних поезій «Камена» (1924), «Нове українське письменство» (1924), «До джерел» (1926), «Від Куліша до Винниченка» (1928); М. Зеров уклав дві антології — «Нова українська поезія» (збірник) та «Слово» (декламатор, 1923). У діаспорі заходами брата Михайла було видано «Зоппеагіт» (1948), «Саіаіеріоп» (1952), «Согоіагіт» (1958) — три збірки друкованих і не друкованих за життя Миколи Зерова поезій. Але історія немилосердна. Було усе і враз обірвалося. Помер син Костик, потім звинувачення, вирок — 10 років, Соловки. Зрубали під корінь. Десятирічне ув'язнення було замінене розстрілом. Розстріляли за власні погляди, за велику любов до землі, на якій судилося народитися, жити й померти, за любов до українського народу, до якого був приписаний серцем.

В Україні після реабілітації Зерова вийшли твори поета і вченого:

Микола Зеров. Вибране. — К., 1966 (Упорядкування С. Зерової. Примітки Г. П. Конура та В. Петрова, редакція і вступна стаття М. Рильського).

Микола Зеров. Твори в двох томах. Упорядники Г. П. Кочур та Д. В. Павличко. — К., 1990.

Про письменника:

«Безсмертні». Збірник спогадів про М. Зерова, П. Филиповича, М. Драй-Хмару. — Мюнхен, 1963.

Броховецький В'ячеслав. Микола Зеров. — К., 1990.

Білокінь Сергій. Закоханий у вроду слів. — К.: Час, 1990.

Чистий Четвер

І абіє пітел возгласи...

Свічки і теплий чад. З високих хор
Лунає спів туги і безнадії;
Навколо нас — кати і кустодії,
Синедріон, і кесар, і претор.

Це долі нашої смутний узор,
Це нам пересторогу півень піє,
Для нас на дворищі багаття тліє
І слуг гуде архієрейський хор.

І темний ряд євангельських історій
Звучить як низка тонких алегорій
Про наші підлі і скупі часи.

А за дверми, на цвинтарі, в притворі
Весна і дзвін, дитячі голоси
І в вогкому повітрі вогкі зорі.

Класики

Ви вже давно ступили за поріг
Життя земного, лірники-півбоги,
І голос ваш — рапсодії й еклоги —
Дзвенять у тьмі Аїдових доріг.

І чорний сум, безмовний жаль наліг
На берег наш, на скитські перелogi —
Невже повік не знайдете спромogi
Навідатись на наш північний сніг?

І ваше слово, смак, калагатія
Для нас лиш порив, недосяжна мрія
Та гострої розпуки гострий біль.

І лиш одна ще тішить дух поета,
Одна відроджує ваш строгий стиль
Ясна, дзвінка закінченість сонета.

Яка ж гірка, о Господи, ця чаша,
Ця старосвітчина, цей дикий смак,
Ці мрійники без крил, якими так
Поезія прославилася наша!

Що не митець, то флегма і сіряк,
Що не поет — сентиментальна кваша...
О ні! Пегасові потрібна паша,
Щоб не загруз у твані неборак.

Класична пластика, і контур строгий,
І логіки залізна течія —
Оце твоя, поезіє, дорога.

Леконт де Ліль, Жозе Ередія,
Парнаських зір незахідне сузір'я
Зведуть тебе на справжні верхогір'я

Це був вечір пам'яті безневинно замучених, розстріляних, закатованих, вечір тривоги за завтрашній день, щоб не спіткала і наше покоління така доля, яка випала на 30-ті роки. Щоб не відроджувався тоталітаризм, потрібно по всій планеті садити сади Пам'яті. Найлюдянішим виявом нашої вдячності про незабутні імена став цей вечір. Щира дяка всім, хто взяв участь у проведенні вечора. Вони посяли в душі глядачів зерна пам'яті. Творча спадщина Миколи Зерова повернулася до нас квіткою, омітою сльозою. Саме ввечері, присвяченим пам'яті Миколи Зерова, ми продовжуємо цикл заходів під назвою «Розстріляне відродження».

Янгол

Колись мене ти янголом назвав.
Тоді сказав, що помилуєш, і нішов.
Якої святості у зрішностях шукає?
Тремтіло листя від удару підшош.

А осінь плакала, тебе зукала,
Просила залишитись, хоч не чув.
Дощем холодним серце олівала
І шепотіла, щоб кохану не забув.

А я мовчала криками квіток,
Ховала крила хмарою туману.
Втрачала розум безліччю думок,
Душею плакала, взлітаючи до раю.

Колись мене ти янголом назвав.
Тоді сказав, що помилуєш, і нішов.
Якої святості у зрішностях шукає?
Тремтіло листя від удару підшош.

явідкрив вікно, хай зорі залітають!
Троянди пахнуть на весь гім.
Щасливі квіти поглядом кохають,
На вірність присягаю тільки їм.

Заглянь у очі, не кажі нічого.
Цілуй дулки, що ніжністю живеуть.
Не чую голос іншого, чужого,
На крилах янголи мене несуть.

Відкрив вікно, хай фреї залітають!
Троянди пахнуть на весь гім.
Щасливі люди серденьком кохають,
На вірність присягаю їм.

То янголи змивали з нас зріхи.
Дощем сховати сльози намагались.
В душі zostались вірними шляхи...
У ціл зізнатись один одному боялись.

Гриміли мрії, де були удвох.
Послало небо блискавок болючих.
За нами тихо стежив мудрий Бог,
А ми тримались гордошів колючих.

Кидався зрадом теплий, ніжний світ,
І злий вітрисько забирив кохання.
Зустрітись просив жасмину квіт,
Тієї ночі зрадили стражданя.

В обійми розпачу себе загнав.
Чекав підтримки, доля глузувала.
Чого ж мене тоді шукає,
Коли та гієка з мрії кепкувала?

Нікому не потрібен? — Що ж, бува.
Звернись до часу: він усіх лікує.
Давно уже не вірю я в дива,
Любов до тебе більше не рятує.

Настя ПОДБИТОВА

Я щирий янгол? — Знаю це й сама.
Лиш крила твої руки обірвали.
Іди туди, де янголів нема,
З такими важко: ми життя кохали!

Стор. 4

Видавничий центр «П. Жовтий О. О.» пропонує видавничо-поліграфічні послуги високого рівня:

- виготовлення макетів обкладинок та палітурок;
- палітурні роботи книг, наукових робіт, канцелярських документів;
- підготовка до друку і видання книжкової продукції;
- виготовлення ескізів та друк візитних карток, запрошень, вітальних листівок, буклетів тощо;

Отож, запрошуємо до співпраці. Гарантуємо доброзичливе ставлення та добротність виконуваних робіт.

Чекаємо вас за адресою: м Умань, вул. Садова, 28.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ: вул. Садова, 28, м. Умань, 20300, кімната 327.

Свідоцтво про реєстрацію — ЧС — 479 від 16. 06. 2005 року Редактор ПОЛІЩУК Петро Миколайович

Віддруковано з оригінал-макета ІІІ Жовтий О. О. 20300, м. Умань вул. Садова, 28 Тел. 8 067 77 30 197 8 097 9 467 467